

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО РАЗА срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 31465/08)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

11-ти ФЕВРУАРИ, 2010Г.

ОКОНЧАТЕЛНО

11/05/2010

Настоящото решение става окончателно при обстоятелствата, упоменати в Член 44, § 2 от Конвенцията. Същото може да претърпи редакционни промени.

По делото Раза срещу България

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ в следния състав:

ПЕЕР ЛОРЕНЦЕН [P. LORENZEN] *Председател*,
РЕНАТЕ ЙЕГЕР [RENATE JAEGER],
КАРЕЛ ЮНГВИРТ [K. JUNGWIERT],
РАЙТ МАРУСТЕ [R. MARUSTE],
МАРК ВИЛИЖЕ [M. VILLIGER],
МИРЯНА ЛАЗАРОВА ТРАЙКОВСКА [MIRJANA LAZAROVA TRAJKOVSKA],
ЗДРАВКА КАЛАЙДЖИЕВА [ZDRAVKA KALAYDJEVA], *съдии*,

и КЛАУДИЯ ВЕСТЕРДИЙК [CLAUDIA WESTERDIEK], секретар на отделението,

След като разгледа делото на закрито заседание на 19 януари, 2010 г., съдът постанови следното решение, което беше прието на същата дата:

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№31465/08) срещу Република България, подадена в Съда, съгласно Член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от пакистанския гражданин, г-н Али Раза и българската гражданка, г-жа Зоя Георгиева Раза (“жалбоподателите”), на 28 юни, 2008 г.

2. Жалбоподателите са представлявани от г-жа Д. Даскалова, адвокат, практикуваща в гр.София. Българското правителство (“Правителството”) е представлявано от правителствения агент, г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

1. Жалбоподателите твърдят, че експулсирането на г-н Раза би представлявало незаконна и непропорционална намеса в техния семеен живот, както и че те не разполагат с ефективни средства за правна защита в това отношение. Те освен това се оплакват, че задържането на г-н Раза с оглед на неговото депортиране, е незаконно и неоправдано и не подлежи на бързо съдебно преразглеждане.

2. На 2 юли 2008 г. Председателят на Пето отделение реши да даде приоритет на искането, въз основа на Член 41 от Правилника на Съда. На 17 ноември 2008 г. той реши да уведоми Правителството за отправената жалба. Също така беше решено да се разгледа основателността на жалбата по същество, а също и нейната допустимост (Член 29, § 3 от Конвенцията).

3. След като получи становищата от страните, на 10 септември 2009 г. Председателят на Пето отделение реши, в съответствие с Член 54, §2 (а) от Правилника на Съда, че Правителството трябва да бъде поканено да представи копие от решението на Върховния административен съд от 17 януари 2008 г. (вж. точка 24 по-долу) и да уточни какви са материалите, с които съдът е разполагал, когато е взел горепосоченото решение. И доколкото вътрешната процедура по делото на г-н Раза е била класифицирана информация, на Правителството бива обърнато внимание че има възможност да изиска, съгласно Член 33, §2 от Правилника на Съда, публичният

достъп до документите, които то беше помолено да предостави, да бъде ограничен. Правителството не дава отговор на писмото на Съда.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

6. Жалбоподателите са родени през 1969 г., респективно 1975 г., и живеят в гр. София.

А. Контекст

7. Г-н Раза напуска Пакистан през 1998 г., както твърди, за да избегне преследване на религиозна основа. За кратко време той пребивава в Иран и в Турция, а по-късно същата година, пристига в България. Първоначално той търси убежище. Но, след като на 20 февруари 2000 г. се оженва за г-жа Раза, той оттегля молбата си за убежище и му бива предоставено временно разрешение за престой по силата на брака му. През 2003 г. той получава разрешение за постоянно пребиваване. Научава български език и започва дребен бизнес, свързан с разпространение на електронни устройства. Той не е пътувал извън България, откакто за пръв път пристига в страната и никога не е бивал обвиняван в престъпление.

Б. Заповедта за експулсиране на г-н Раза и последвалото вследствие на нея негово задържане

8. На 6 декември 2005 г. Директорът на Национална Служба „Сигурност” при Министерството на вътрешните работи издава заповед за експулсирането на г-н Раза. Той също така му забранява да влиза или пребивава в България за срок от десет години "с оглед на мотивите, посочени в Предложение № М- 2922/24.11.2005 и на факта, че присъствието му в страната, представлява сериозна заплаха за националната сигурност". Заповедта се позовава на Член 42 от Закона за чужденците в Република България от 1998 г. На базата на Чл.46, ал.(3) от Закона, в заповедта не са посочени никакви фактически основания за това. По-нататък в заповедта допълнително се постановява, че до момента на нейното изпълнение първият жалбоподател трябва да бъде задържан, в съответствие с Член 44, ал.(6) от Закона. Накрая, в нея е посочено, че същата, в съответствие с Член 46, алинеи (2), (3) от Закона, подлежи на обжалване пред министъра на вътрешните работи, но не подлежи на съдебно преразглеждане и е окончателна, в съответствие с Член 44, алинеи (4), (3) на Закона (виж точки 31, 33 и 38 по-долу).

9. На г-н Раза не е било връчено копие от заповедта и той научава за нея на 18 януари 2006 г., след като е задържан под арест (вж. точка 10 по-долу).

10. На 30 декември 2005 г. Директорът на Дирекция "Миграция" в Министерството на вътрешните работи, издава заповед, в съответствие с Член 44, алинея 6 и алинея 8, на Закона за чужденците в Република България от 1998 г. (вж. точки 38 и 39 по-долу) г-н Раза да бъде въдворен в специалния център за задържане, в очакване на изпълнението на заповедта за неговото експулсиране. Заповедта се позовава на необходимостта той да бъде върнат в страната, откъдето произхожда. В нея се казва, че тя подлежи на

обжалване пред министъра на вътрешните работи, както и на съдебно преразглеждане от страна на Софийския градски съд. Същият ден г-н Раза е арестуван.

11. След като бива установено, че г-н Раза не притежава валиден паспорт, на 24 януари 2006 г. Министерството на вътрешните работи отправя искане до консулския отдел на Министерството на външните работи да се свърже с най-близкото посолство на Пакистан – това в Букурещ, Румъния - с цел да бъде получен паспорт или друг документ за пътуване. Последващи искания са отправени на 1 и 30 март 2006г, на 10 октомври 2007 г. и на 3 юни 2008г., но без успех. Не става ясно дали Консулският отдел на Министерството на външните работи е препратило споменатите искания до пакистанското посолство.

12. На 18 юли 2006 г. центърът за задържане, в който се намира г-н Раза бива затворен и той е прехвърлен в друг обект.

13. На 11 юли 2007 г-н Раза подава молба за освобождаване. На 28 декември 2007 г. Директорът на Дирекция "Миграция" отхвърля молбата му.

14. На 15 юли 2008 г. Директорът на Дирекция "Миграция" решава да освободи г-н Раза. Той също така спира изпълнението на заповедта за експулсирането му, позовавайки се на технически трудности, при мярка задължително ежедневно явяване в полицейското управление по местопребиваване.

15. На 8-ми август 2008 г г-н Раза отправя молба до директора на агенция „Национална сигурност“ да преразгледа заповедта за неговото експулсиране. На 4 септември 2008 искането му е отхвърлено с мотива, че заповедта е окончателна.

16. В момента Г-н Раза очаква своето експулсиране, което очевидно се бави единствено поради факта, че той не разполага с необходимите документи за връщане в Пакистан.

В. Оспорвания по съдебен ред относно експулсирането на г-н Раза

1. Жалба до министъра на вътрешните работи

17. На 4 януари 2006 г-н Раза подава жалба до министъра на вътрешните работи срещу акта за неговото експулсиране (вж. точка 8 по-горе). Той твърди, че заповедта е неправомерна, тъй като той пребивава законно в България, живее със съпругата си и никога не е извършвал престъпление. На 21 февруари 2006 г. министърът отхвърля жалбата, с думите, че според съществуваща информация, г-н Раза е участвал в трафика на хора. По-нататък той уточнява, че в случаи на експулсиране, основано на заплахата за националната сигурност или обществения ред, административните органи не могат да си позволят да вземат предвид каквито и да е външни съображения; и ако необходимите предпоставки са налице, органите са длъжни да вземат въпросните мерки.

2. Съдебно производство по преразглеждане

18. На неуточнена дата в началото на 2006 г. г-н Раза иска съдебно преразглеждане на заповедта за експулсиране от страна на Софийския градски съд. Освен това той иска от съда спиране на изпълнението на заповедта. Между другото, той изтъква, че от няколко години е женен за българска гражданка, и никога не е извършвал каквито и да било незаконни дейности. Той посочва също така, че на него никога не му е било връчено копие от акта за неговото експулсиране и той не е наясно с

мотивите за тази мярка. Той иска от съда да изиска от имиграционните власти да представят материалите, довели до издаването на въпросната заповед.

19. В свое решение от 7 декември 2006 г. съдът приема искането за допустимо, като приема, че възпирането на съдебен контрол, посочено в Член 46, ал.(2) от Закона за чужденците от 1998 (виж точка 33 по-долу) е в противоречие с Конвенцията и следователно не трябва да бъде вземано под внимание. Той се позовава на решение на настоящия съд по делото *Al-Nashif v. Bulgaria* (№ 50963/99, от 20 юни 2002 г.). Съдът отхвърля искането за спиране изпълнението на заповедта, като отбелязва, че незабавното ѝ изпълнение е разпоредено от закона – Член 44, алинеи (4), (3) от Закона за чужденците от 1998 г. (вж. точка 31 по-долу). При тези обстоятелства, съдилищата нямат компетенцията да спрат изпълнението ѝ, тъй като това би било равносилно на съдебно преразглеждане на статута. Във всеки случай, г-н Раза не е предоставил никакви аргументи, в състояние да убедят съда, че заповедта трябва да бъде спряна.

20. Г-н Раза не обжалва отказа на съда да спре изпълнението на заповедта за експулсиране.

21. Съдът провежда изслушване при закрити врата на 17 май 2007 година. Той допуска като доказателство административната преписка с материалите, довели до заповедта за експулсиране, разрешава на г-н Раза се запознае с тях и му позволява да представи доказателства в подкрепа на своите твърдения.

22. С оглед на последвалите изменения в Закона за чужденците от 1998, според които заповедите за експулсиране подлежат на обжалване пред Върховния административен съд (вж. точка 35 по-долу), на 6 юли 2007 г. Софийският градски съд прехвърля делото на Върховния административен съд.

23. Върховният административен съд заседава по случая на 22 ноември 2007 г. Г-н Раза, който е бил процесуално представляван, не е представил доказателства. Той твърди, че заповедта е незаконна, тъй като не уточнява основанията за неговото експулсиране, и заявява, че ще развие аргументите си в изявление, което ще подаде по-късно. Адвокатът от страна на държавните органи пледира, че заповедта е добре обоснована, както се вижда и от представените доказателства. Прокурорът, който участва в делото *ex officio*, заявява, че тъй като в закона изрично е указано, че при издаването на заповеди за експулсиране не следва да бъдат посочвани причините, то не е в компетенцията на съда да се произнесе по същество относно законосъобразността на акта, а само дали е била спазена процедурата.

24. В окончателното решение от 17 януари 2008 г. Върховният административен съд отхвърля искането на г-н Раза. Според жалбоподателите, с изключение на кратка декларация, че експулсирането на г-н Раза не се явява нарушение на Член 8 от Конвенцията, съдът не се ангажира с анализ на пропорционалността на упоменатата мярка. Съдът не проучва фактическата обосновка на решението за експулсиране на г-н Раза, не разполага с пълния текст на предложението за неговото експулсиране, а само с кратка извадка от него, изготвена от органите специално за целите на процедурата на съдебния контрол.

25. Жалбоподателите не са били в състояние да представят копие от съдебното решение на Върховния административен съд, тъй като информацията по делото е класифицирана и нито на тях, нито на техните представители им е било позволено да правят копия на каквито и да е материали по делото, включително и на горепосоченото решение. Въпреки изричното искане от страна на Съда, Правителството също не

предостави копие от това решение, нито уточни с какви материали е разполагал Върховният административен съд, когато е постановил същото (вж. точка 5 по-горе).

Г. Оспорвания по съдебен ред относно задържането на г-н Раза

26. На непосочена дата в началото на 2006 г. г-н Раза търси съдебно преразглеждане на заповедта за настаняването му в заведение за задържане (виж точка 10 по-горе). На 22 май 2007 г. Софийският градски съд утвърждава молбата му и отменя заповедта. Той установява, че заповедта подлежи на преразглеждане, въпреки изричната разпоредба на Член 46, ал.(2) от Закона за чужденците от 1998 г. (виж точка 33 по-долу), тъй като въпросната разпоредба противоречи на Член 13 от Конвенцията. Съдът също така намира, че заповедта е била издадена от компетентен орган, и е в съответствие с приложимите правни разпоредби. Въпреки това, съдът заявява че задържането на г-н Раза за толкова дълъг период е станало вече неоправдано, при положение, че в продължение на повече от една година, властите не са успели да го депортират. Не се намират никакви данни, че имиграционните власти са взели каквито и да е мерки в това отношение, освен исканията за съдействие, отправени към Министерството на външните работи.

27. След обжалване от страна на Министерството на вътрешните работи, на 6 юни 2008 г. (реш. № 6854 от 6 юни 2008 г. По адм. д. № 9478/2007 г., ВАС, III о.) Върховният административен съд анулира горното решение и прекратява производството. Той приема, че заповедта за настаняване на г-н Раза в заведение за задържане е подчинена и следва от заповедта за неговото експулсиране, и същото е било проведено в рамките на процедурата по експулсиране, и единствено по причина на това, че експулсирането не може да бъде извършено незабавно. Ето защо, сама по себе си, заповедта не подлежи на съдебен контрол.

Д. Съдебно оспорване на отказа да бъде освободен г-н Раза

28. На 16 януари 2008 г. жалбоподателите искат съдебно обжалване на решението на 28-ми декември 2007 г., което отхвърля молбата за освобождаване на г-н Раза (вж. точка 13 по-горе). На 7 май 2008 г. Софийският административен съд обявява жалбата на г-жа Раза за недопустима, тъй като тя не е пряко засегната от въпросната заповед, но намира жалбата на г-н Раза за допустима и основателна. Съдът отбелязва, че имиграционните власти са изпратили до Консулския отдел на Министерството на външните работи три писма с молба за съдействие в процеса на снабдяване на г-н Раза с документ за пътуване, на които не е получен отговор. По-нататък съдът заявява, че предвид трудностите при осъществяване на експулсирането, властите би трябвало отново да преценят дали задържането на г-н Раза продължава да бъде оправдано или не. В ситуации, в които имат свобода на действие, административните органи трябва да преценят дали въпросните мерки не представляват непропорционална намеса в правата на индивида и, когато това е възможно, да се спрат на варианта, който е по-малко обременителен за отделния човек, в съответствие с принципа на пропорционалност. Упражняването на посочената свобода на действие подлежи на съдебен контрол. Вместо да настанят г-н Раза в ареста, органите биха могли да му наложат мярката задължително ежедневно явяване в полицейското управление по местопребиваване.

При своя избор между тези възможности, те би трябвало да вземат предвид евентуалната продължителност на задържането. При положение че задържането надвишава шест месеца, то се превръща в произволно лишаване от свобода, и е в нарушение на Член 5 § 1 (е) от Конвенцията. Прекалено дългият период от време, което г-н Раза прекарва под стража, поради липсата на ефективни мерки за експулсирането му, се явява отрицание на законността на лишаването му от свобода. Тъй като органите не са се съобразили с гореказаното, то те са взели незаконосъобразно решение. Затова съдът отменя отказа за освобождаване на г-н Раза и препоръчва на органите да преразгледат въпроса, за който става дума по-горе, в съответствие с гореизложените мотиви на съда.

29. Директорът на Национална служба "Полиция" обжалва горното решение. На 26 май 2009 г. Върховният административен съд обявява жалбата му за недопустима (опр. № 6873 от 26 май 2009 г. По адм. д. № 10138/2008 г., ВАС, III о.). Съдът приема, че директорът не е легитимиран да обжалва, тъй като производството пред съда от по-ниска инстанция е било водено между жалбоподателите и имиграционните власти. Освен това, тъй като г-н Раза междувременно е бил освободен (вж. точка 14 по-горе), повдигнатите в жалбата спорни въпроси вече не са релевантни.

II. СЪОТВЕТНОТО ВЪТРЕШНОДЪРЖАВНО ПРАВО

A. Експулсиране на базата на съображения за национална сигурност

30. Член 27 § 1 от Конституцията от 1991 г. постановява, че чужденците, които законно пребивават в страната не могат да бъдат експулсирани от страната, освен при условия и по начин, предвидени от закона.

31. Член 42, ал.(1) от Закона за чужденците от 1998 гласи, че даден чужденец трябва да бъде експулиран, когато неговото/нейното присъствие в страната създава сериозна заплаха за националната сигурност или обществения ред. Съгласно Член 42, ал. (2), експулсирането задължително е съпътствано от отнемане на разрешението за пребиваване на чужденеца в страната и налагане на забрана за неговото влизане в страната. Заповедите за експулсиране подлежат на незабавно изпълнение (Член 44, алинеи(4) (1) и (3)).

32. Ако депортирането не може да се извърши веднага, или трябва да бъде отложено поради причини от правен или технически характер, изпълнението на заповедта за експулсиране може да бъде отложено, докато отпаднат съответните пречки за изпълнението ѝ (Член 44 б, ал.(1)).

33. Член 46, ал.(2), във вида, който е бил в сила до март 2007, предвижда заповедите за експулсиране на чужденци на базата на съображения за национална сигурност да не подлежат на съдебен контрол. Съгласно Чл.46, ал.(3) в тези заповеди не се посочват фактическите основания за налагане на мярката.

34. След решението на настоящия Съд по делото *Al-Nashif v. Bulgaria* (№ 50963/99, 20 юни 2002 г.), в което съдът намира горепосочените разпоредби противоречащи на Член 8 и Член 13 от Конвенцията, Върховният административен съд променя своето прецедентно право. В редица свои съдебни решения и постановления, издадени през периода 2003 – 2006г. той се е произнасял, чрез паралел с *Al-Nashif*, че забраната за съдебно преразглеждане в член 46, ал (2) от Закона следва да не се взема

под внимание, тъй като тя противоречи на Конвенцията, и че заповедите за експулсиране, основаващи се на съображения за национална сигурност, подлежат на съдебно преразглеждане (реш. № 4332 от 8 май 2003 по адм. д. № 11004/2002 г.; реш. № 4473 от 12 май 2003 г. по адм. д. № 3408/2003 г.; опр. № 706 от 29 януари 2004 г. по адм. д. № 11313/2003 г.; опр. № 4883 от 28 май 2004 г. по адм. д. № 3572/2004 г.; опр. № 8910 от 1 ноември 2004 г. по адм. д. № 7722/2004 г.; опр. № 3146 от 11 април 2005 по адм. д. № 10378/2004 г.; опр. № 3148 от 11 април 2005 по адм. д. № 10379 / 2004 г.; опр. № 4675 от 25 май 2005 г. по адм. д. № 1560/2005 г.; опр. № 8131 от 18 юли 2006 г. по адм. д. № 6837/2006 г.).

35. От м. април 2007 г. Член 46, ал(2) е изменен и в момента предвижда, че заповедите за експулсиране могат да се обжалват пред Върховния административен съд, чието решение е окончателно.

36. През м. май 2009 г. Законът бива преустроен, с цел да бъде приведен в съответствие с изискванията на Директива 2008/115/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета, от 16 декември 2008 г., относно общите стандарти и процедури за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни в държавите - членки. Новата версия на Член 44, ал.(2) предвижда, че при издаване на заповеди за експулсиране или други подобни мерки, органите трябва да вземат предвид продължителността на дотогавашното пребиваване на даден чужденец в България, неговото/нейното семейно положение, както и наличието на семейни, културни и социални връзки с неговата страната на произход. Все още не е ясно дали тези фактори би трябвало да се взимат предвид и при експулсирането на лице на базата на съображения за национална сигурност.

Б. Задържане в очакване на депортиране

37. Чл. 44, алинея(5) от Закона от 1998 г. указва, че ако са налице пречки за напускането на България от депортираното лице или за влизането му в страната на местоназначение, на него/нея се налага мярка задължително ежедневно явяване в полицейското управление по местопребиваване.

38. Съгласно Чл. 44, алинея(6), във вида в сила до май 2009 г., чужденците могат, при необходимост, да бъдат настанявани в специални заведения за задържане в очакване да отпаднат пречките за тяхното депортиране. В поправката от май 2009 г. (вж. точка 36 по-горе) тази разпоредба е изменена, и предвижда, че задържане е възможно, ако не е установена самоличността на чужденеца, ако той/тя възпрепятства изпълнението на заповедта за експулсиране, или ако съществува опасност той или тя да се укрие.

39. Съгласно Чл. 44, ал.8, (след май 2009 - Чл.44 ал.10), лицата, които ще бъдат депортирани, биват настанявани в местата за задържане по силата на специална заповед за принудително настаняване, като в нея се посочва необходимостта от настаняването и неговите законови основания, и която се придружава от копия на заповедите по Член 44, ал.6.

40. Съгласно новата алинея 44 (8), също добавена през май 2009 г., задържането може да продължава дотогава, докогато обстоятелствата, определени в алинея 6 са налице, но за срок не по-дълъг от шест месеца. По изключение, ако лицето, което трябва да бъде депортирано, отказва да съдейства на компетентните органи, ако е налице забавяне при получаването на необходимите документи за принудителното му отвеждане или ако

лицето представлява заплаха за националната сигурност или обществения ред, срокът на задържане може да бъде удължен с още дванадесет месеца.

41. Съгласно Член 46 ал. 1, във вида в сила към момента на настъпване, като правило, заповедите в приложение на Закона подлежат на обжалване пред по-горе стоящия административен орган, както и на съдебен контрол. Въпреки че по-ранната си съдебна практика Върховният административен съд последователно постановява, че заповедите за настаняване в съответствие с Член 44, ал.6 и ал.8 подлежат на съдебен контрол (реш. № 2048 от 8 март 2005 г. По адм. д. № 7396/2004 г., ВАС, V о.; реш. № 8364 от 27 септември 2005 г. по адм. д. № 4302/2005 г., ВАС, V о.; реш. № 1181 от 1 февруари 2006 г. по адм. д. № 1612/2005 г., ВАС, V о.; реш. № 5262 от 17 май 2006 г. по адм. д. № 9590/2005 г., ВАС, V о.; реш. № 13108 от 27 декември 2006 г. по адм. д. № 7687/2006 г., ВАС, V о.; реш. № 199 от 8 януари 2007 г. по адм. д. № 6122/2006 г., ВАС, V о.; реш. № 9742 от 16 октомври 2007 г. на ВАС по адм. д. № 2996/2007 г., III о.; реш. № 12844 от 17 декември 2007 г. по адм. д. № 4761/2007 г., ВАС, III о.; реш. № 10833 от 6 ноември 2007 г. по адм. д. № 3154/2007 г., ВАС, III о.; реш. № 6876 от 9 юни 2008 г. по адм. д. № 10226 / 2007 г., ВАС, III о.) , в няколко съдебни решения, постановени горе-долу по времето, когато се гледа и делото на г-н Раза , ВАС постановява, че съответните заповеди не подлежат на съдебен контрол, тъй като те произтичат от съответни заповеди за експулсиране (реш. № 8117 от 2 юли 2008 г. по адм. д. № 4959/2007 г., ВАС, III о., реш. № 8750 от 15 юли 2008 г. по адм. д. № 1599/2008 г., ВАС, III о.). С оглед на тези несъответствия, на пленарно заседание на административния съд Главният прокурор иска да бъде издадено тълкувателно решение по този въпрос. При все това, с оглед настъпилите законодателни промени, чрез които този въпрос бива уреден(вж. точка 42 по-долу), на 16 юли 2009 г. Пленарното заседание решава да не издава такова решение (опр. № 3 от 16 юли 2009 г. по т. Д. № 5 / 2008).

42. В измененията на Закона за чужденците в Р. Б. от май 2009 г. (вж. точка 36 по-горе) е добавен нов Член 46а, съдържащ специални разпоредби относно съдебно обжалване на заповеди за настаняване на лица, които предстои да бъдат депортирани. Такива лица вече могат да търсят съдебно обжалване на горепосочените заповеди от компетентния административен съд в тридневен срок от издаване на заповедта (алинея 1). Жалбата за съдебно преразглеждане не спира изпълнението на заповедта (пак там). Съдът трябва да разгледа жалбата в открито заседание и да се произнесе с окончателно съдебно решение не по-късно от един месец след образуването на делото (алинея 2). В допълнение, на всеки шест месеца началникът на всяко специално заведение за настаняване на лица преди депортирането им трябва да представя до административния съд списък на всички лица, които са останали там за повече от шест месеца поради наличие на пречки за изваждането им от страната (алинея 3). Тогава съдът самостоятелно трябва за се произнесе служебно с окончателно решение за продължаване на настаняването или за освобождаване (алинея 4). Когато съдът отмени обжалваната заповед за принудително настаняване, или определи освобождаването на лице, което предстои да бъде депортирано, лицето трябва да бъде освободен/а незабавно (алинея 5). Върховният административен съд вече прилага тези разпоредби (опр. № 7964 от 16 юни 2009 г. по адм. д. № 7823/2009 г., ВАС, VII о., опр. № 10801 от 18 септември 2009 г. По адм. д. № 9652/2009 г., ВАС, VII о.)

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 НА КОНВЕНЦИЯТА

43. Жалбоподателите се оплакват, на основание Член 8 от Конвенцията, че заповедта за експулсиране на г-н Раза представлява неоправдано вмешателство в тяхното право на зачитане на семейния им живот.

44. Член 8 предвижда, доколкото се касае, че:

“1. Всеки има право на уважение към ... семейния му живот, ...

2. Не трябва да има намеса от държавен орган при упражняване на това право, освен в съгласие със закона и доколкото е необходимо в едно демократично общество в интерес на националната сигурност, обществения ред или икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето или морала, или за спазване на правата и свободите на другите.”

45. Правителството твърди, че при разглеждането на молбата на г-н Раза за съдебно преразглеждане, Върховният административен съд цялостно и обективно е анализирал фактическите и правни основания на заповедта за експулсиране, и е изтъкнал убедителни причини за това, че намесата в правата на жалбоподателите съгласно Член 8 от Конвенцията, е била оправдана при съществуващите обстоятелства. Горното решение е било основателно и законосъобразно.

46. Жалбоподателите заявяват, че в хода на вътрешнодържавната процедура не са представени никакви доказателства за престъпната дейност на г-н Раза. Националните съдилища не са действително проучили дали той се е занимавал с такива дейности, или не, и не са дали преценка дали неговото експулсиране е необходимо в едно демократично общество.

47. Съдът счита, че тази жалба не е явно необоснована по смисъла на Член 35 § 3 от Конвенцията, а също и че тя не е недопустима на каквото и да е друго основание. По тази причина тя следва да бъде обявена за допустима.

48. Факт, който не е оспорен, и в който Съдът не намира основания да се съмнява е, че по времето, когато властите са наредили неговото експулсиране, г-н Раза е имал действителен семеен живот в България (виж точка 7 по-горе). Поради това, изпълнението на заповед за неговото експулсиране представлява намеса на държавните власти в правото на жалбоподателите на зачитане на семейния им живот, както е гарантирано от Член 8, § 1 (виж *Beldjoudi v. France*, 26 март 1992 г., § 67, Серия А, №. 234-А).

49. Подобна намеса съставлява нарушение на Член 8, с изключение на случаи, когато тя е "в съответствие със закона", преследва легитимна цел или цели, описани в параграф 2, и е "необходима в едно демократично общество" за постигането на тези цели.

50. В неотдавнашното дело *C.G. and Others v. Bulgaria*, настоящият съд, след детайлен анализ на подхода на вътрешните съдилища към ситуация, почти идентична на тази в настоящия случай, установи, че въпреки че е бил в състояние да търси съдебно обжалване на заповедта за неговото експулсиране, първият жалбоподател по настоящето дело не е разполагал с минимално ниво на защита срещу произвол. Съдът достига до това заключение по две основни съображения. Първо, съдилищата са позволили на изпълнителната власт да разпростре разбирането за национална сигурност извън границите на естествения му обхват.. На второ място, съдилищата не са проучили въпроса дали изпълнителната власт е в състояние да докаже наличието на

конкретни факти, на които се основава тяхната преценка, че жалбоподателят представлява заплаха за националната сигурност, а вместо това са основали своите решения единствено на непотвърдени твърдения на Министерството на вътрешните работи. Въз основа на това Съдът приема, че намесата в семейния живот на жалбоподателите не е "в съответствие със закона". (виж. *C.G. and Others v. Bulgaria*, № 1365/07, § § 42 47 и 49, 24-ти април 2008 година).

51. Според твърденията на жалбоподателите, в настоящия случай Върховният административен съд е възприел същата позиция както в *C.G. and Others* – той не проучил внимателно фактите, на които се основава решението г-н Раза да бъде експулсиран експулсиране и се е позовал само на един документ, специално изготвен от органите за процедурата на съдебното обжалване (вж. точка 24 по-горе). Жалбоподателите не можаха да подкрепят тези си твърдения с доказателства, тъй като вътрешните процедури представляват класифицирана информация и те не са имали право да правят копия на документите по делото (виж параграф 25 по-горе). При тези обстоятелства, и като се има предвид, че мотивите на Върховния административен съд са от решаващо значение, за да бъдат преценени твърденията, повдигнати от жалбоподателите, на 10 септември 2009 г. Съдът поиска от Правителството да представи копие от решението на горепосочения съд от 17 януари 2008 г. и да уточни с какви материали е разполагал съдът, когато е взел посоченото решение. И тъй като вътрешните процедури са класифицирана информация, на Правителството бе обърнато внимание, че има възможност, в съответствие с Член 33 § 2 от Правилника за дейността на съда, да поиска публичният достъп до документите, които бяха помолени да предоставят, да бъде ограничен (виж *Imakayeva v. Russia*, №.7615/02, § 123, ECHR 2006-XIII (извадки)). Правителството не отговори на писмото на Съда (вж. точка 5 по-горе), като по този начин не предостави никаква обосновка на отказа си да предостави документите и информацията, поискана му от настоящия Съд.

52. Когато една жалба съдържа оплакване относно начина, по който един национален съд е подхождал и решил дадено дело и когато, както в настоящия случай, копие от решението на съответния съд, както и свързаната с него информация, специално е поискана от Правителството, Съдът счита, че държавата-ответник е задължена да предостави съответната документация (виж, *mutatis mutandis*, *Khashiyev and Akayeva v. Russia*, №.№ 57942/00 и 57945/00, § 138, 24 февруари 2005 г.). Следователно, и при прилагане на член 44В § 1 от своя правилник, Съдът счита, че може да бъдат направени изводи от поведението на правителството в това отношение (пак там, § 139, виж също *Nevmerzhiysky v. Ukraine*, № 54825/00, § 77, 5 април 2005 г., и, цитираното по-горе *Imakayeva v. Russia*, § 124).

53. Съдът признава, че използването на поверителна информация може да се окаже неизбежно, когато националната сигурност е под въпрос (вж. *Chahal v. the United Kingdom*, 15 ноември 1996 г., § 131 *in limine*, Доклади за присъди и съдебни решения 1996-V). Ето защо в някои случаи може да се наложи да бъдат класифицирани някои или всички материали, използвани при производството, които засягат такива въпроси, и дори части от решения, постановени в него (вж. *A. and Others v. the United Kingdom* [GC], №. 3455/05, § § 205, 209, 210 и 215, ECHR 2009 -...). Въпреки това, пълното скриване от обществото на цялостно съдебно решение по такова производство не може да се счита за оправдано. Публичността на съдебните решения има за цел да осигури контрол над съдебната власт от страна на обществото и представлява основен вид защита срещу съдебен произвол. Всъщност, дори и в дела, безспорно засягащи националната сигурност, като например тези, свързани с терористични дейности, държавните органи в страни, които вече са пострадали и в момента също са изложени

на риск от терористични атаки, предпочитат да пазят в тайна само онези части от своите решения, чието разкриване би застрашило националната сигурност или безопасността на другите (пак там, §§ 29-69, 93 и 215), като по този начин нагледно показват, че съществуват техники, които могат да отговорят на законните съображения за сигурност, без да отричат напълно такива основните процесуални гаранции като публичността на съдебните решения. Още повече, че при липсата на информация за факти, разглеждани пред националните съдилища и за начина, по който същите са подхождали към делото, Съдът не е убеден, че то наистина касае въпросите на националната сигурност. Всъщност, единственото известно ни твърдение срещу г-н Раза е, че "съществува информация, че [той] е участвал в трафика на хора" (вж. точка 17 по-горе). При липса на по-нататъшни подробни данни относно заплахата за националната сигурност, каквато, както се твърди, представлява жалбоподателят, Съдът е в правото си да заключи, че ситуацията е идентична с тази в *C.G. and Others*, където българските власти разпростират – твърде широко - понятието за национална сигурност извън обичайното му значение (вж. *C.G. and Others*, цитирано по-горе, § 43).

54. Съдът отбелязва освен това, че твърдението на жалбоподателя, че при решаване на делото, Върховният административен съд не е разполагал с пълния текст на предложението за експулсиране на г-н Раза, а само една кратка извадка от него, подготвена от органите специално за целите на процедурата по съдебна ревизия (вж. точка 24 по-горе). Както беше отбелязано по-горе, въпреки отправеното към него конкретно запитване, Правителството не е разкрило какви са материалите, с които съдът е разполагал при своята преценка. Ето защо Съдът заключава, въз основа на своите изводи (вж. точка 52 по-горе), че Върховният административен съд не е разполагал с достъп до всички факти, на които се базира твърдението на властите, че г-н Раза представлява заплахата за националната сигурност, което е попречило на съда да извърши задълбочено проучване на делото. Още по-спорно е - и като не представи исканата от него информация Правителството не успя да разсее съмненията в това отношение - дали посоченият съд е считал себе си за компетентен да извърши съответно проучване на въпросното твърдение, тъй като в *C.G. and Others*, съдът просто се ограничава до чисто формален преглед на идентична заповед за експулсиране и основава решението си единствено на непотвърдена информация, подадена му от Министерството на вътрешните работи (вж. *C.G. and Others*, цитирано по-горе, § 47, и *Lupsa v. Romania*, №. 10337/04, § 41, ECHR 2006-VII).

55. С оглед на горните съображения, Съдът заключава, че г-н Раза, въпреки че е имал формалната възможност да потърси съдебно преразглеждане на решението за експулсирането му, не е притежавал минимална степен на защита срещу произвол от страна на властите. По тази причина възникналата от това намеса в правото му да бъде зачитан неговия семеен живот не се явява "в съответствие със закона", така че да задоволи изискванията на Конвенцията (вж. *C.G. and Others*, цитирано по-горе, § 49). С оглед на горното си заключение, Съдът не е длъжен да прецени дали решението за експулсиране на г-н Раза е преследвало легитимна цел, както и дали горното решение е било пропорционално на преследваната цел.

56. Съдът намира, че решението за експулсиране на г-н Раза, ако бъде приведено в изпълнение, ще наруши Член 8 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

57. Жалбоподателите се оплакват на основание Член 13 от Конвенцията, че не разполагат с ефикасни вътрешноправни средства за защита по отношение на жалбата им по силата на Член 8.

58. Член 13 гласи:

"Всеки, чиито права и свободи, както са залегнали в [настоящата] Конвенция, са нарушени, трябва да притежава ефективна защита пред национален орган, независимо от това, че нарушението е извършено от лица, действащи при упражнене на служебни функции."

59. Становищата на страните са обобщени в точки 45 и 46 по-горе.

60. Съдът счита, че горепосоченото оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията, нито е недопустимо на други основания. Следователно то следва да бъде обявено за допустимо.

61. Съдът освен това е убеден, че жалбата на жалбоподателите е приемлива и че член 13 е приложим.

62. В *C.G. and Others* Съдът приема, че производствата по съдебно преразглеждане на заповед за експулсиране, позоваваща се на съображения за национална сигурност са имали пропуски в две отношения. Първо, те не включват съдържателна преценка на твърденията на изпълнителната власт. На второ място, съдилищата не преценяват дали вмешателството в правата на жалбоподателите съответства на належаща обществена необходимост и дали то е пропорционално на преследваните законни цели (вж. *C.G. and Others*, цитирано по-горе, § § 59-64).

63. В настоящия случай, Съдът вече установи, въз основа на изводите, които беше длъжен да направи от поведението на Правителството, че не е показано, че Върховният административен съд е провел съответното проучване на твърдението на изпълнителната власт, че г-н Раза представлява заплахата за националната сигурност. По същите причини, Съдът констатира, че Правителството не е доказало, че Върховният административен съд се е ангажирал със задълбочен анализ на пропорционалността на експулсирането на г-н Раза. Съдът стига до извода, че съдебното производство по преразглеждане в настоящия случай не съответства на изискванията на Член 13, по същите причини, както в *C.G. and Others*. Никакво друго решение не бе предложено от Правителството.

64. Следователно, налице е нарушение на Член 13 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 5 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

65. Г-н Раза твърди, че задържането му в очакване на експулсиране съставлява нарушение на Член 5 § 1 (е) от Конвенцията предвид прекалено дългия период от време, който то обхваща, а също и понеже то се е основавало на правни норми, които не дават достатъчно гаранции срещу произвол.

66. Той освен това се оплаква, съгласно Член 5 § 4 от Конвенцията, че не е могъл да получи бързо съдебно преразглеждане на своето задържане.

67. Член 5 предвижда, съответно, следното:

"1. Всеки човек има право на свобода и сигурност на личността. Никой не може да бъде лишен от свобода освен в следните случаи и в съответствие с процедури, предвидени от закона:

...

(е) законен арест или задържане на лице, с цел да се предотврати неговото незаконно влизане в страната, или на лице, срещу когото се предприемат действия, с оглед неговото депортиране или екстрадиция.

...

4. Всеки, който е лишен от свобода чрез арест или задържане има правото да обжалва в съдебна процедура, при която законосъобразността на задържането му да бъде решена бързо от съда и в случай че задържането се окаже незаконно да бъде наредено неговото освобождаване..."

68. Правителството твърди, че настаняването на г-н Раза в център за задържане в очакване на депортирането му е отговаряло на всички законови и процесуални норми. Удължаването на времето на неговото лишаване от свобода се дължи на необходимостта да му бъде осигурен документ, който да му позволи да пътува в чужбина. Българските имиграционни власти са отправили множество искания по този повод до посолството на Пакистан, но без успех.

69. Жалбоподателите твърдят, че лишаването от свобода на г-н Раза е незаконосъобразно, тъй като е продължило необосновано дълго време. Към момента на настъпване българското законодателство, в нарушение на приложимите европейски стандарти, не е поставяло ограничения в продължителността на задържане в очакване на експулсиране. Освен че са изпратили няколко писма до посолството на Пакистан, властите не са направили нищо за ускоряване на експулсирането на г-н Раза. Като се има предвид, че той притежава семейство, жилище и финансови средства да се издържа, и би могъл да бъде поставен под полицейски надзор, не е съществувала необходимост той да бъде задържан в ареста за толкова дълго време.

70. Съдът счита, че тази част от жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията, нито е недопустима на други основания. Следователно тя трябва да бъде обявена за допустима.

А. Член 5 § 1

71. Не може да бъде оспорено, че лишаването от свобода на г-н Раза попада в приложното поле на член 5 § 1 (f), тъй като той е бил задържан с цел да бъде депортиран от България.

72. Член 5 § 1 (е) не изисква задържането на дадено лице, против което се предприемат действия с цел депортиране, да се счита за разумно необходимо, например за да бъде предотвратено извършването на престъпление от негова страна или неговото укриване (виж, като най-нов валиден пример, *A. and Others v. the United Kingdom*, цитирано по-горе, § 164 *in limine*). Всичко, което посоченият параграф изисква е, да "се предприемат действия с цел депортиране". Поради това е несъществено дали стоящото в основата му решение за експулсиране би могло да бъде оправдано по силата на националното право или правото по Конвенцията (вж. *Chahal*, цитирано по-горе, § 112; *Slivenko v. Latvia* [GC], №. 48321/99, § 146, ECHR 2003-X; и *Sadaykov v. Bulgaria*, №. 75157/01, § 21, 22 май 2008 г.). Въпреки това, според Член 5, всяко лишаване от свобода § 1 (f) може да бъде оправдано само за докато тече процедурата по депортиране. Ако такава процедура на се провежда с необходимото усърдие, задържането престава да бъде допустимо (вж. *Chahal*, § 113, и *A. and Others v. the United Kingdom*, § 164 *in limine*, и двете цитирани по-горе). С други думи, дължината на задържане с такава цел не трябва да надвишава разумно необходимото (вж. *Saadi v. the United Kingdom* [GC], №. 13229/03, § 74 *in fine*, ECHR 2008 -...).

73. В настоящия случай, г-н Раза престоява в ареста от 30 декември 2005 г. до 15 юли 2008, тоест повече от две години и половина (вж. точки 10 и 14 по-горе). През този период неговото депортиране очевидно бива възпирано единствено от липсата на документ за пътуване, който да му позволи да влезе отново в Пакистан. Наистина българските власти не биха могли да наложат със сила издаването на такъв документ, но нищо не показва, че те енергично са положили усилия по този въпрос или че са се опитали да влязат в преговори с пакистанските власти за да улеснят неговото издаване (вж., с необходимите промени, *A. and Others v. the United Kingdom*, цитирано по-горе, § 167). Наистина, и Софийският градски съд и Софийският административен съд, когато проучват този въпрос в подробности, специално изтъкват, че властите не са направили достатъчно в тази насока (вж. точки 26 и 28 по-горе). Освен това, изглежда въобще не е отделено никакво внимание на възможността жалбоподателят да бъде изпратен в друга държава, която би желала да го приеме.

74. Вярно е, г-н Раза не е прекарал толкова дълго време в ареста колкото жалбоподателите в някои други случаи, като например *Chahal* (посочено по-горе), така или иначе, депортирането на г-н Чахал е било възпрепятствано през целия разглеждан период, поради факта, че през това време активно и настоятелно е била провеждана процедура с цел да се определи дали е законно и съвместимо с Конвенцията да бъде пристъпено към неговото депортиране (вж. *Chahal*, цитирано по-горе, § § 115-17, както и *mutatis mutandis*, *Eid v. Italy* (dec.), №. 53490/99, 22 януари 2002 г., както и *Bogdanovski v. Italy*, №. 72177/01, § § 60 - 64, 14 декември 2006 г.). Обратно на тези случаи, забавянето в настоящия случай изобщо не се дължи на необходимостта да се изчака съдът да се произнесе по молба за оспорване по съдебен ред, подадена от г-н Раза срещу депортирането му. Всъщност, неговото искане за спиране на изпълнението на заповедта за експулсиране е отхвърлено още на 7 декември 2006 г. (вж. точка 19 по-горе), и Правителството признава, че единствената причина за въпросното забавяне е неуспехът да бъдат осигурени от пакистанските власти необходимите документи за пътуване (вж. точка 68 по-горе). Трябва също да се отбележи, че след освобождаването му на 15 юли 2008 на г-н Раза е наложена мярката мярка задължително явяване на редовни интервали от време в полицейското управление по местопребиваване (вж. точка 14 по-горе). Това показва че властите, освен проточилото се задържане на жалбоподателя, са имали на разположение и други мерки, с които да осигурят изпълнението на заповедта за неговото експулсиране. И на последно място, Съдът отбелязва, че след събитията, разглеждани в конкретното дело, българското законодателство е променено, в съответствие с неотдавнашната Директива 2008/115/ЕС на Европейския Съюз, относно общите стандарти и процедури в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, и в настоящия момент предвижда, че в ситуации, сходни с тази на г-н Раза, когато депортирането е възпрепятствано от непредставянето от трета страна на необходимите пътни документи, задържането не може да надвишава осемнадесет месеца (вж. точки 36 и 40 по-горе). Задържането, на което е бил подложен г-н Раза е било значително по-дълго.

75. С оглед на гореизложеното Съдът заключава, че основанията за задържане на г-н Раза - действия, предприети с цел депортиране - не са останали в сила за целия период на задържането му, поради невъзможността властите да проведат процедурата с необходимата настойчивост. Следователно налице е нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията.

Б. Член 5 § 4

76. По силата на Член 5 § 4, всички лица, лишени от свобода, имат право на съдебно обжалване на законосъобразността на тяхното задържане. Изискването в Конвенцията лишаването от свобода да може да допуска независим съдебен контрол, е от основополагащо значение в контекста на основната цел на член 5: да бъдат предвидени гаранции срещу произвол (виж *Chahal*, § § 126-33; *Al-Nashif*, § 92; и *Sadaykov*, § 32, всички цитирани по-горе). По тази причина, член 5 § 4 предвижда, че по време на задържането на дадено лице, трябва да бъде предоставена възможност той или тя да може да получи бързо съдебно преразглеждане на законосъобразността на неговото задържане, което да е в състояние, ако е необходимо, да доведе до неговото освобождаване (виж, като последен валиден прецедент, *Sadaykov*, цитирано по-горе, § 32).

77. В настоящия случай, г-н Раза е имал възможност да оспори заповедта за неговото задържане и дори да получи решение, обявяващо неговото задържане за незаконно. Въпреки това, въпросното съдебно решение е отменено след обжалване, тъй като Върховният административен съд е постановил, в отклонение от по-раншната си процесуална практика, че заповеди за задържане преди депортираните не подлежат на съдебно преразглеждане (вж. точки 26, 27 и 41 по-горе). В резултат на това жалбоподателят не е могъл да получи окончателно и задължително съдебно решение относно законосъобразността на неговото задържане. Нещо повече, въпросната съдебна процедура, отнела в случая над две години, съвсем не се оказала бърза.

78. Остава да се уточни дали жалбоподателят е имал на разположение други ефективни и бързи средства за оспорване на законността на задържането му (виж *Kadem v. Malta*, №. 55263/00, § 45, 9 януари 2003 г.). По този въпрос настоящият Съд отбелязва, че на 16 януари 2008 жалбоподателят още веднъж обжалва по съдебен ред лишаването му от свобода. На Софийският административен съд, обаче, му трябват почти четири месеца, за да вземе решение по молбата му за обжалване, и съдебното решение става окончателно повече от година по-късно, когато г-н Раза вече е освободен (вж. точки 28 и 29 по-горе). Нищо не показва, че молба за обжалване, подадена по-рано, би била решено по-бързо от въпросната.

79. С оглед на гореизложеното, Съдът решава, че г-н Раза не е имал възможност да получи бързо съдебно преразглеждане на законосъобразността на неговото задържане. Следователно, налице е нарушение на Член 5 § 4 на Конвенцията.

V. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

80. Г-н Раза се оплаква по Член 6 § 1 от Конвенцията, че не е имал възможност да получи съдебно решение относно законосъобразността на заповедта за задържането му, а също и че производството по съдебно преразглеждане на въпросната заповед е продължило прекалено дълго. Той също така се оплака, че не му е дадена възможност обосновано да обжалва на акта за неговото експулсиране, което в действителност се равнява на определянето на наказателно обвинение срещу него.

81. Член 6 § 1 предвижда, съответно:

“Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения или основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.

82. Според установената съдебна практика на настоящия Съд, решенията относно влизането, престоя и депортирането на чужденци не касаят определянето на техните граждански права или задължения, нито до наказателно обвинение, повдигнато срещу тях (вж. *C.G. and Others v. Bulgaria* (дек.), №. 1365/07, 13 март 2007 г., с последващи препратки). Член 6, следователно не се отнася до производството, в което г-н Раза се опитва да оспори своето експулсиране.

83. Член 6, също така, не е приложим за производства, при които задържани лица се опитват да обжалват лишаването им от свобода, тъй като те трябва да се разглеждат единствено в светлината на Член 5 § 4, който е *Lex specialis* в такива ситуации (вж. *Reinprecht v. Austria*, №. 67175 / 01, § § 47-55, ECHR 2005-XII). Ето защо, производството, в което г-н Раза оспорва задържането си, и които вече са били внимателно преценени по силата на горната разпоредба, не могат да бъдат разглеждани във връзка с тяхната съвместимост с изискванията на Член 6.

84. От това следва, че горепосочените претенции на жалбоподателя са несъвместими *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на член 35, § 3 и трябва да бъдат отхвърлени в съответствие с Член 35, § 4.

VI. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

85. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение. Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

А. Вредите

86. Двамата тъжители претендират за 60000 евро (EUR) по отношение на неимуществени вреди, произтичащи от нарушаване на Член 8 и Член 13. Г-н Раза също така претендира за 30 000 евро (EUR) във връзка с неимуществени вреди, претърпени вследствие на нарушение на Член 5 § 1, а също и за 20 000 евро (EUR) във връзка с неимуществени вреди, произтичащи от нарушение на Член 5 § 4.

87. Правителството твърди, че тези искове са прекомерно високи. Според тях всяко овъзмездяване трябва да обезщети действително претърпените щети и да не надвишава обезщетенията, присъждани от Съда в подобни случаи.

88. Съдът отбелязва, че нарушаването на Член 8 все още не е настъпило. Въпреки това, тъй като Съдът установи, че решението за експулсиране на г-н Раза, ако бъде приложено, ще доведе до нарушаване на въпросната разпоредба, Член 41 трябва да се смята приложим към фактите по делото. Но освен това Съдът счита, че констатациите на Съда във връзка с Член 8 сами по от себе си се равняват на адекватно справедливо обезщетение по смисъла на Член 41 (виж *Beldjoudi v. France*, 26 март 1992 г., § § 84 и 86, серия А, №. 234-А, и, *mutatis mutandis*, *Soering v. the United Kingdom*, 7 юли 1989 г., § § 126 и 127, серия А, № 161, и *Chahal*, цитирано по-горе, § 158). Същото се отнася и за свързаните с тях констатации на Съда във връзка с Член 13 (виж *Gebremedhin [Gaberamadhien] v. France*, № 25389/05, § 79, ECHR 2007-V). Но, от друга страна, Съдът счита, че стресът и страданията, претърпени от г-н Раза в резултат на задържането му и от невъзможността за получаване на бърза съдебна ревизия, не могат

да бъдат компенсирани напълно от факта на установяване на нарушението (вж. *Quinn v. France* 22 март 1995 г., § 64, серия А, № 311, и *Gavril Yosifov v. Bulgaria*, № 74012/01, § 72 от 6 ноември 2008 г.). Като взема предвид какви обезщетения присъжда в подобни случаи, а също и въпроса за равнопоставеното отсъждане, както се изисква по член 41, Съдът Съдът решава да присъди 5,500 евро (EUR), като се прибавят всякаъв данъци, които биха могли да бъдат наложени върху горната сума.

Б. Разходи и Разноски

89. Жалбоподателите претендират възстановяване на разходи в размер на 1800 евро, направени за адвокатски хонорар за производството пред Съда, и в размер на 88 евро за пощенски разходи. Те представиха своето споразумение за таксата със своя юридически представител, график на часовете и фактури.

90. Правителството оспори претенциите на жалбоподателите.

91. Според съдебната практика на Съда, кандидатите имат право на възстановяване на разходи и разноски само доколкото е доказано, че те са били действително и по необходимост направени и са разумни и количествено приемливи. В настоящия случай, предвид притежаваната от Съда информация и гореспоменатите критерии, Съдът счита за разумно да присъди сумата от EUR 1200 (хиляда и двеста евро), плюс всякакъв евентуално облагаем данък за тъжители.

В. Лихва за просрочване

92. Съдът счита за уместно лихвата за просрочване да се основава на пределната кредитна ставка на Европейската централна банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* жалбата за намеса в семейния живот на жалбоподателите, и твърдяната от тях липса на ефективни средства за защита в това отношение, както и жалбата по отношение на задържането на г-н Раза и твърдяната липса на бърза съдебна ревизия по него за допустими, а останалата част от молбата за недопустима;
2. *Счита*, че ако решението за експулсиране на г-н Раза се изпълни, ще е налице нарушение на Член 8 от Конвенцията;
3. *Счита*, че е налице нарушение на член 13 от Конвенцията;
4. *Счита*, че е налице нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията;
5. *Счита*, че е налице нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията;
6. *Счита*

(а) че държавата-ответник трябва да изплати на жалбоподателите, в срок от три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с Член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които се конвертират в български лева по курса в деня на разплащането:

(I) на г-н Раза, EUR 5500 (пет хиляди и петстотин евро), плюс всякакъв евентуално облагаем данък, по отношение на неимуществени вреди;

(II) съвместно на двамата жалбоподатели, EUR 1200 (хиляда и двеста евро), плюс всякакъв евентуално облагаем данък, по отношение на разходи и разноси;

(б) че от изтичането на гореспоменатите три месеца до изплащането ще е платима проста лихва върху горните суми, в размер равен на пределната кредитна ставка на Европейската централна банка по време на периода на пресрочване, плюс три процентни пункта;

7. Отхвърля останалата част от иска на тъжителите за справедливо обезщетение.

Съставено на английски език и писмено оповестено на 11 февруари 2010 г., в съответствие с Правило 77 § 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердийк
[CLAUDIA WESTERDIEK]

Секретар

Пеер Лоренцен
[P. LORENZEN]

Председател